

MÉLYFÚRÁS

A Méltányosság Politikaelemző
Központ folyóiratszemléje

Választási
különkiadás

SZERKESZTŐK

Ferenczi Bálint
Frisch Dorottya
Kiss Róbert
Lénárd Lili

BEVEZETŐ

A Mélyfúrás a Méltányosság Politikaelemző Központ sorozata, amely a politika értelmezésének nemzetközi trendjeit tekinti át. Ebben részben a magyar választások kapcsán nemzetközi politikatudományi folyóiratok választásokkal, kampányokkal cikkeit szemléljük. Minden cikket először egy rövid recenzióval mutatunk be, majd infografikán vizualizáljuk is az írások legfőbb állításait. Így egy könnyen áttekinthető képet kaphat az olvasó arról, milyen irányokat jelölt ki a nemzetközi politikatudomány az elmúlt évek során ebben a témában.

Ez az áttekintés az egyszerű tudományos érdeklődés kielégítése mellett azért is érdekes, mert rámutat, hogy a tudományos irodalom számos olyan értelmezési keretet is nyújt a politika értelmezésére, amely a magyar közbeszédben ritkán, vagy egyáltalán nem kerül elő. A cikkek mindegyike egy kicsit közelebb visz mind a magyar, mind a nemzetközi politika mélyebb megértéséhez azért, hogy olyan fényben világítsa meg az aktuális folyamatokat, amelyekhez pusztán a hazai médiát követve nem, vagy csak kevéssé ismerhetünk meg.

A Mélyfúrás Választási különkiadása tágabb kontextusba helyezi a Magyarországon felmerülő problémákat: ilyen például az ellenzéki együttműködés bonyolultsága vagy a közvéleménykutatások pontatlansága. Arra is fény derül, hogy a magyar szavazói csoportok (pl. a fiatalok vagy nők) viselkedése mennyiben illeszkedik a nemzetközi trendekbe, és mennyiben számít különlegesnek. Néhány lépést távolodva az aktuális magyar fejleményektől, sokkal jobban megérthetjük, mi is történik a hazai politikában.

A group of five people (four men and one woman) are standing on a stage, raising their right hands in a celebratory gesture. They are dressed in professional attire. The background features a large circular emblem with a bird-like figure on top, set against a light-colored wall. The scene is lit with stage lights, and there are metal truss structures visible on the sides.

Bevezetés: Politikai ellenzékiiség kortárs hibrid rezsimekben és autokráciákban

Anna Lührmann és Staffan I. Lindberg 2019-es tanulmányukban az elmúlt két évtizedben egyre inkább tapasztalható politikai folyamatokat, melyben sok országban a liberális demokráciák visszaszorulása figyelhető meg, az „autokratizáció harmadik hullámának” nevezte. Erre építve vizsgálja Ludger Helms azokat a politikai berendezkedéseket és hatalmi struktúrákat, melyeket hibrid rezsimeként, valamint versengő autokráciaként ír le a kortárs politikatudomány. Ezek olyan rendszerek, amik nem tekinthetők liberális demokráciáknak, azonban mivel formális intézményi struktúrájukban sokszor hasonlítanak a liberális demokrácia intézményeire, a zárt autokráciák kategóriájába sem sorolhatók. Helms bevezetőjének célja, hogy kontextusba helyezze az ezen rendszerekben tapasztalható ellenzéki magatartások vizsgálatát, és ezen elemzési keret legitimitása és fontossága mellett érveljen.

A tanulmány első részében Helms körüljárja az ellenzék kutatásának szerepét a kortárs politikatudományban. Itt megállapítja, hogy elsősorban abból adódóan, hogy az ellenzéki, valamint a kormányoldal tevékenysége nem csak liberális demokráciákban, hanem a versengő demokráciák és autokráciák esetében is kölcsönösen hat egymásra, az ellenzéki természetét és stratégiáit célzó kutatások fontossága is ugyanolyan fontosságú rendszerek esetében, mint a hatalmi struktúrák analízisa. Kiemeli azt az összefüggést, miszerint minél közelebb kerül a zárt autokráciához egy politikai rendszer, annál inkább az utcai (nem parlamenti) ellenzék szerepe kerül fókuszba, ezért a nemzetközi politikatudományi trendek alapján ezen rendszerek elemzése során fontos az ellenzékiiséget nem leszűkíteni pusztán a parlamenti (formális) vagy nem parlamenti ellenzéki politikákra.

A szöveg körülírja az autokratizálódó rendszerekben tapasztalható politika perszonalizációjának problematikáját az ellenzékiiség szempontjából. Bár a cikk pusztán egy bevezetőként szolgál a folyóirat aktuális számához, fontos megállapításokat tartalmaz azáltal, hogy a szerző öt olyan pontot azonosít, melyek jellemzőek a hibrid rezsimekre és autokráciákra, és amelyek ezáltal fontosak az ezen rendszereket illető elemzési keret kialakítása során.

Röviden

Helms cikke egy bevezető a folyóirat ellenzéki séget körüljáró számához, azonban fontos keretrendszer t fektet le az ellenzéki működések és viselkedések elemzéséhez.

Az ellenzéki működés elemzése minden politikai rendszer esetében ugyanolyan fontos mint a hatalmi rendszer elemzése, hiszen a kettő nem elválasztható egymástól.

Minél közelebb kerül a zárt autokráciához egy politikai rendszer, annál inkább az utcai (nem parlamenti) ellenzék szerepe kerül fókuszba, így ezt az elemzési logikának is le kell követnie.

Ludger Helms

Introduction: The nature of political opposition in contemporary electoral democracies and autocracies, *European Political Science* 20, 603–616

A politikai vezetés narratív konstrukciója

Az alábbi munka a hazai vezetéskutatások által megalkotott következtetéseket elemzi és fogja össze, méghozzá egy konstruktivista nézőpontból. A konstruktivista megközelítés alapján nem létezik objektív igazság, nincsenek tények, ezáltal egyetlen objektíven megismerhető valóság sincs. Az írás ezen megközelítés relevanciáját igyekezett feltárni különböző magyar demokráciaelméleti irányzatokban - vezérdemokrácia elmélet, diszkurzív politikatudomány - miként van jelen a konstruktivista nézőpont. A konklúzió pedig rámutat e nézőpont és az említett irányzatok közötti kapcsolatra, sőt a történetalkotás feladata - tehát a saját valóság megkreálása - is megjelenik a vezetővel kapcsolatban. Az elméleti keret szerint ugyanis a politikai vezetők megteremtik a saját valóságukat, annak érdekében, hogy közpolitikai intézkedéseket, stratégiai lépéseiket indokolják és egy logikai láncra fűzve őket alkotják meg a saját világukat.

Az alábbi írásban a szerző feltárja, hogy szoros a kapcsolat az egyes magyar politikatudományi megközelítések között, és hasonlóan közelítik meg a vezetők történetalkotással kapcsolatos szerepét. Az egyes irányzatok kapcsolata valós de eltérő vezérdemokrácia karizmatikus vezetőképe kapcsán mérsékelt, válsághelyzetben történő politikai vezetés tekintetében erősebb, végezetül a diszkurzív-megközelítés esetén egyértelmű kapcsolat áll fent a politikai vezetés és a konstruktivista szemléletmód között, ez pedig kiválóan igazolja a megközelítés relevanciáját.

A tanulmány nem csupán a választásokkal kapcsolatban ad szempontokat, de többek között arra is rámutat, hogy a polarizáció mértéke miért mutat kimagasló értéket. Magyarozatot ad továbbá arra is, hogy a párbeszéd miért nem tud érdemben megvalósulni, sem a választók, sem pedig a politikai vezetők szintjén. Ezekből kifolyólag pedig rámutat arra is, hogy a választásokat eredményére kiemelkedő hatással van, hogy az egyes oldalak vezetői milyen készségekkel rendelkeznek a történetalkotást illetően, továbbá mennyire képesek a saját táboruk világnézetére reagálni és alakítani azt.

Röviden

REALITY
REALITY
REALITY

A politikában egymás mellett létező valóságok versengenek egymással.

A politikai vezetők a saját valóságukban igyekeznek hősnek belláítani magukat.

A párhuzamos valóságok létezése felerősíti a polarizációt és megnehezíti a párbeszéd kialakulását a politikai térben.

Árpási Botond

A politikai vezetés narratív konstrukciója. A magyarországi politikai vezetéskutatói munkák konstruktivista olvasata, Politikatudományi Szemle. 2021. 30 (2), 87-111.

Hogyan segítenek a kisebb politikai pártok az inkumbensnek fenntartani a demokrácia látszatát?

Jelen írás egy esettanulmány Szerbiáról, mely azt vizsgálja, hogy az inkumbens párt miért hajlandó kockázatot vállalni azzal, hogy lemond parlamenti helyekről egy kisebb párt javára, aminek ezáltal ki is szolgáltatja magát. A kutatás a 2016-os választásokból indul ki, ahol Alexandr Vucic pártja ugyan megszerezte volna a parlamenti helyek 52.4%-át, azonban lemondott 36 mandátumról, így pedig az abszolút többségről is.

Fontos kiemelni, hogy azok a pártok, melyek javára lemondott a legerősebb párt, nem rendelkeztek eséllyel arra, hogy bejussanak a parlamentbe, tehát feltehetően valamilyen paktum állhat a háttérben, és hiába a szabad mandátumaik, valószínűleg erős kontroll alatt állnak. A szerző ugyan tökéletesen bizonyítani nem tudja, hogy ezek a kis pártok a kormányzó párt által lett létrehozva és vannak finanszírozva, de rámutat a logikai összefüggésekre, amik ezt sugallják. Az egyik ilyen indok, hogy a kormánypárt kisebbségben lenne a választási bizottságban, így azt kevésbé tudná manipulálni, a második, hogy legfontosabb vita formát alap esetben az ellenzék dominálná miután jóval több ideje lenne felszólalni, végül pedig a szavazatszámológó körébeni kisebbséget is át tudja fordítani többséggé. Mind három esetben a kisebbséget azért képesek átfordítani, mert az említett delegációk összetétele a pártok számával, nem pedig a támogatók számával van összefüggésben. Az bírja tehát a többséget ezekben az intézményekben, aki a legtöbb pártot delegálja, s ennek okán áll érdekében az inkumbens pártnak lemondani néhány mandátumról, hiszen így elnyomás helyett dominálhat meghatározó területeken.

A szerző kiemeli, hogy egyetért Sartori tézisével, miszerint csak a parlamenti pártokat kell figyelembe venni a vizsgálódások során, azonban ez csak a demokráciákra igaz. Szerinte a nem demokratikus, hibrid rezsimeknél érdemes figyelmet fordítani a kisebb pártok tevékenységére is, mivel azok is hatással lehetnek a politikai folyamatokra, vagy a választások kimenetelére.

Röviden

Az inkumbens pártoknak megérheti támogatni kisebb pártokat

Kiegészül Sartori tézise, és a demokráciákban igaz, hogy csak a parlamenti pártokat érdemes vizsgálni, azonban a hibrid rezsimek ettől eltérnek

Érdemes figyelemmel kísérni a kisebb pártok működését, mert felmerülhet a gyanú, hogy az inkumbens által támogatottak

Pavlović D.

How Political Parties in Hybrid Regimes Help the Incumbent Maintain a Democratic Façade. East European Politics and Societies. 2021;35(3):593-612..

A vallás újbóli felértékelődése? Elemzés a nyugati-európai pártok vallási megnyilvánulásairól

A német és portugál szerzők közös munkája egy hatalmas űrt hivatott kitölteni, ugyanis korábban is felvetődött a vallás egyre gyakoribb és intenzívebb jelenléte a pártok megnyilvánulásaiban, azonban még nem végeztek hasonló hosszútávú kvantitatív elemzést. Az alábbi kutatás során 1980-as évektől kezdve 5 országot vizsgáltak meg, és igazolták a feltevéseket, miszerint a pártok viselkedésében nőnek a vallásos manifesztációk. A jelenség nem meglepő hiszen az európai pártrendszerben a törésvonalak kialakításában is kiemelt szerepe volt a vallásnak. A kutatók 4 hipotézist állítottak fel melyek a következők:

- H1a: Az iszlámellenes üzenetek lineárisan növekednek a XXI. században a radikális jobboldali pártok körében.
- H1b: A kereszténybarát üzenetek lineárisan növekednek a radikális jobboldali pártok körében.
- H2: A jobbközép pártok kereszténybarát és muszlimellenes üzeneteket fogalmaznak meg, amikor a radikális jobb oldalon hangsúlyossá válnak az ilyen üzenetek.
- H3: A szekuláris üzenetek előfordulása növekszik a radikális jobb oldali pártok körében.
- H4: A vallási sokszínűséget és szabadságot megkérdőjelező üzenetek lineárisan szaporodnak a radikális jobb oldali pártok körében a 21. században.

A hipotézisek felállítását olyan eseményekkel is indokolták mint 9.11-en történt terrortámadás, a 2015 utáni migrációs válság, valamint az európai muszlimokhoz köthető terrortámadások is. Azonban a konklúzióban rámutatnak arra, hogy a terrortámadások hatásai csak 2007 és 2018 jelentek meg erőteljesebben a radikális jobboldal kommunikációjában, azonban a lineáris növekedés egyértelműen kimutatható.

A nyugat-európai pártok megnyilvánulásaiban tehát egyre inkább növekedett az elmúlt időszakban, és a választások tematizálásában is szerepet kap. Tehát nem egyedülállóan magyar jelenségről beszélhetünk, hanem más európai országokat érintő trendekről. Ami izgalmas kérdés, hogy a baloldali miként reagálnak a vallás egyre nagyobb jelentőségére a politikában, talán nekik is nyíltan állást kellene foglalniuk?

Röviden

A 21. században Nyugat-Európában egyre gyakoribbak lettek a pártok vallással kapcsolatos megnyilvánulásai

A növekedés oka a terrortámadások és a migráció

A növekedés legfőképp a radikális jobb oldali pártokat érintette, azonban a mérsékelt jobboldali pártoknál is gyakrabban előfordultak vallással kapcsolatos megnyilvánulások

Schwörer J, Fernández-García B.

Religion on the rise again? A longitudinal analysis of religious dimensions in election manifestos of Western European parties.
Party Politics. 2021;27(6):1160-117.

Hogyan alakítják a pártok a közvéleményt?

A címben feltett kérdés megválaszolásához fontos tisztázni, hogy a pártok és a támogatóik közötti véleménykülönbségek elhanyagolható méretűek, ezért a politikatudománynak legfőképp arra kell fókuszálni a címben említett kérdést megválaszolásához, hogy a párthű választók miként reagálnak a pártjuk véleményének nagymértékű átalakulására. A szakirodalom gyakran azonosítja a pártokat „jelentős véleményformáló intézményként”, mivel a párthű választók gyakran „lustaságból” követik a saját pártjuk véleményét, vagy érzelmi, illetve csoportkohozartozási okok miatt támogatják a közpolitikai állásfoglalásukat. Logikus azonban, hogy az egyes pártok értékeivel és nézeteivel a párthű választó azonosulni tud, ezért is alakul ki köztük a kapocs, azonban pont emiatt nehéz megállapítani, mely faktorok – azonos értékrend, lustaság, érzelmi okok – vezettek-e az adott párt véleményének követéséhez, ezért kell a jelenséget párfordulások kapcsán vizsgálat alá vetni.

Az alábbi tanulmány fő célja, hogy a kísérleti kutatások helyett a gyakorlatban vizsgálja meg a pártok véleményalakító erejét, ezért Dániában erős gazdaságpolitikai irányváltásra kényszerült pártokat és szavazóikat veszi górcső alá. A konklúzióban arra jutnak, hogy az említett kísérleti kutatások alábecsülik a pártok befolyásoló erejét, és a valóságban sokkal jelentősebb a hatásuk a szimpatizáló választópolgárokra a közpolitikai álláspontokat illetően, mint azt korábban gondolták. Az ugyanazon szavazók ismételt megfigyelésével fontos megállapítást tettek, miszerint a szavazók jelentős része követni kezdi a párt által javasolt közpolitikai alternatívát, még akkor is, ha a korábbiakban a szavazó ellenezte azt.

A közelgő választások eredménye tehát nem az egyes közpolitikai javaslatok alapján dőlhet el, hanem más faktorok lehetnek befolyásolók. Ez pedig alátámasztja azt is, hogy a pártok – főleg a Fidesz – (egyéb okok mellett) miért nem fárad részletes program kidolgozásával a választások alkalmával, hiszen a választók nem a közpolitikai célok alapján választanak pártot, hanem párt alapján foglalnak állást közpolitikai intézkedésekkel kapcsolatban.

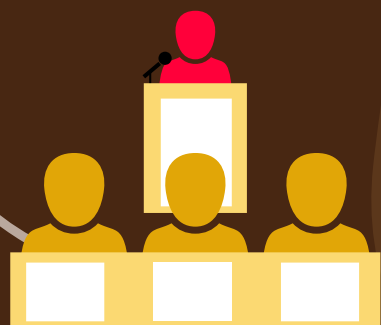
Röviden

A pártok befolyása a választók véleményére sokkal nagyobb, mint azt korábban gondolták

A választók közpolitikai kérdésekkel kapcsolatos álláspontját az általuk preferált párt alakítja

Az állampolgárok nem a közpolitikai vélemény alapján választanak pártot, hanem párt alapján közpolitikai álláspontot

Rune Slothuus, Martin Bisgaard

How Political Parties Shape Public Opinion in the Real World
, American Journal of Political Science. 2021. Vol 65 (4): 896–911.

Online dezinformáció a 2019-es indiai választásokon

A címben megjelölt téma egyre nagyobb figyelmet kap a médiában és tudományos körében is, főleg a Brexit és Donald Trump megválasztása óta, ezért is érdemes áttekinteni a választások előtt az indiai esetet, melyben a szerzők 25 mélyinterjú segítségével igyekeztek vizsgálni az online dezinformáció jelenségét. Az alanyokat arról kérdezték, hogy mennyire vannak tisztában a „fake news-zal”, mi a véleményük róla, és hogyan próbálnak megfelelő forrásokból tájékozódni.

Noha a kutatás a teljesség igénye nélkül készült, ugyanis nem csak kevés volt az interjú alanyok száma, de azok szociodemográfiai jellemzőkben sem tértek el egymástól túlzottan – főleg a lakóhelyet illetően, de iskolázottság tekintetében sem - így is számos összefüggésre mutattak rá a szerzők. Az egyik a social media szerepének a növekedése, ami által az online dezinformációk hatása is emelkedett. A kampány során professzionális segítséget igénybe vettek a politikusok, továbbá sokkal inkább bottom-up jellegű volt az információ célba juttatásának módja, ami szintén az álhírek terjedését segítette elő. Ahogyan nőtt az online média hatása, úgy csökkent a klasszikus média hatása, ami azonban érdekes, hogy az interjúalanyok szerint a klasszikus média pozitív szerepet játszik az információátadásban, pedig az egyes orgánusok elfogultsága elterjedt nézet Indiában. Ezt azzal magyarázták, hogy az elfogultság ellenére kevésbé tekinthetőek veszélyesnek az álhírterjesztés szempontjából.

A magyar választásokon szintén jelentős szerepe lehet az online médiának és a dezinformációknak, hiszen mindkét oldal részéről egyre nagyobb energiákat mozgósítanak a hatékonyság érdekében. Ami hozzájárulhat hazánkban is a dezinformáció terjedéséhez, az a nem politikus szereplők súlyának növekedése mellett az egyre növekvő Facebook csoportok, míg Indiában inkább a WhatsApp group üzenetek domináltak.

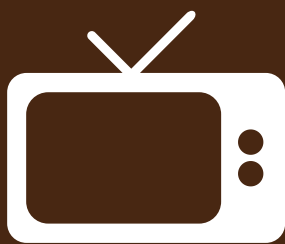
Röviden

A social media szerepe elképesztően megnövekedett az utóbbi évtizedben.

A social media súlyának növekedése mag után vonja a dezinformációk gyorsabban és szélesebben történő terjedését.

Az interjúalanyok bizalma nőtt a klasszikus média iránt, és megbízhatóbbnak tartják, mint a social media platformokat

Anupam Das & Ralph Schroederhwörer

Online disinformation in the run-up to the Indian 2019 election, Information, Communication & Society, 2021: Vol 24(12) 1762-1778,

Nemek közti egyenlőtlenség a választásokon: A valós bizonyíték

Monika Koepl-Turyna elemzése a nemek közti szavazói magatartás különbségeit vizsgálja egy ausztriai esettanulmány alapján. A kutatás kvantitatív módszereket alkalmazva vizsgálja az 1954 és 1991 közötti bécsi önkormányzati választások eredményeit.

A nemek különböző szavazói magatartását már sokan tanulmányozták. A témában készült irodalom alapvetően két korszakot különböztet meg. Az 1950-es évek és az azt követő időszak a szavazói magatartás nemek közötti eltérések 'tradicionális' korszaka, ahol a női szavazók inkább a konzervatív értékeket támogatták, miközben a férfiak a szociálisan érzékenyebb, baloldali politikusokra voksoltak. A paradigma kialakításában több dolog játszott jelentős szerepet. Egyrészt, a férfiak társadalmi helyzetéből adódóan sokkal inkább érintettek voltak a munkaerőpiac problémáiban. Másrészt a gyermeknevelést és az otthoni munkákat ellátó női réteg életében nagyobb szerepet játszott a vallás, ami a konzervatív értékrend alapvetése.

A következő időszak szavazói viselkedésének tendenciái azonban tudományosan vitatottak. Néhány kutatás azt mutatja, hogy megszűnt a nemek közti éles különbség, de többen úgy gondolják, hogy a tradicionális tendencia átfordult egy modern paradigmába, ahol a munkaerőpiacra betörő nők társadalmi hátráltatott társadalmi elnyomás miatt szükségesnek találják az állami beavatkozást, és a baloldalhoz húzódnak. Ezzel szemben van olyan, aki valószínűnek tartja, hogy nemek közti trendek még erősebben eltérnek, de olyan is akad, aki szerint már egyáltalán nem feltételezhető a nemek közti eltérés tendenciája.

Koepl-Turyna vitatja a fent említett irodalom módszertani háttérét arra hivatkozva, hogy ezeket az eredményeket közvéleménykutatásokra adott válaszokból kapták, és azt állítja, hogy egy ilyen mintavétel jelentősen kiszűri a szélsőségeket, mivel a szélsőséges válaszadók sokszor nem vállalják véleményüket a társadalmi elutasítottság miatt.

Ezzel szemben Koepl-Turyna egyedi elemzésében az 1954 és 1991 közötti időszak bécsi önkormányzati választásain leadott valós szavazatokkal dolgozik, amely adathalmaz éppen lefedi a nemek közti tendenciákban bekövetkezett változás időszakát.

Az elemzés a fent leírt 'tradicionális' és 'modern' tendenciák létezését igazolja, valamint állítja, hogy köztük megvalósult fordulat 1969-ben következett be. Továbbá a kutatás eredményei azt mutatják, hogy a férfiak hajlamosabbak a szélsőséges pozíciók támogatására, miközben a nők számára sokkal fontosabb a társadalmi harmónia, tehát ők a elkerülik a szélsőségeket.

Röviden

A szavazói magatartás nemek közötti eltéréseinek 'tradicionális' korszakában, a nők inkább a konzervatív értékeket támogatták, miközben a férfiak a szociálisan érzékenyebb politikusokra voksoltak

A tradicionális tendencia átfordult; a munkaerőpiacra betörő nők társadalmi hátráltatott társadalmi elnyomás miatt szükségesnek találják az állami beavatkozást, és a baloldalhoz húzódnak.

MONIKA KOEPPL-TURYNA

Gender gap in voting: Evidence from actual ballots, Party Politics, 27, 6, 1155-1159, ,

Közpolitikai témák szerepe a pártválasztásban kampány előtt és után

Farkas Eszter tanulmánya azt vizsgálja, hogy az egyes közpolitikai ügyek milyen szerepet kapnak a pártpreferencia kialakításában egy választási kampány során, illetve, hogy a médiafogyasztási szokások hogyan befolyásolhatják ezt az összefüggést.

Az elemzés tárgya a 2018-as magyar országgyűlési választási kampány, ahol kiemelt szerepet kapott a bevándorlás, mint tematizált kampány elem. Kevés olyan közpolitikai téma akad, amely olyan mértékben tematizálta a politikai diskurzust és a közvéleményt, mint a Fidesz 2015-ben a migrációs válság idején kezdődött, bevándorlókkal kapcsolatos elutasító kommunikációja, ezért a kutatás során az elemző külön figyelmet fordított a bevándorlást legfontosabb témaként megjelölő választókra.

A fenti longitudinális adatelemzés a kutatás feltételezéseit megerősítette. A Fidesz bevándorlókkal kapcsolatos kampánya saját szavazói számára megfelelő hatékonysággal és mobilizációs erővel bírt, hiszen kiemelt fontosságúnak kezelték az ügyet, és ez a megítélésük kifejezetten stabilnak tekinthető. A Fidesz bevándorlásellenes politikai kommunikációja pedig megfelelő példája a napirendformálás (*agenda-setting*) jelenségre: a kormánypárt sikeresen tematizálta a közbeszédet a bevándorlókkal kapcsolatos üzeneteivel.

A kutatás eredményei alapján azok a válaszadók, akik a migráció kérdését nevezték meg mint a számukra legfontosabb témát a pártválasztás mérlegeléskor, többségükben a Fideszre adták vagy tervezték adni a szavazatukat. A Fidesz szimpatizánsaihoz képest más pártok támogatói jelentéktelen arányban említették a bevándorlás kérdését, mind a kampányt megelőzően, mind pedig a választást követően. Az ellenzéki pártra szavazók, a pártválasztásukban bizonytalanok és arról nem nyilatkoznak a választási kampányt megelőzően és a választást követően is kiemelt fontosságú témának tekintették a korrupció kérdését, amelyet viszont a Fidesz szavazói említettek a legkisebb arányban. Továbbá az ellenzéki szavazók a választást követően jelentős arányban választották az oktatás kérdését. a bevándorlást fontosnak jelölők körében.

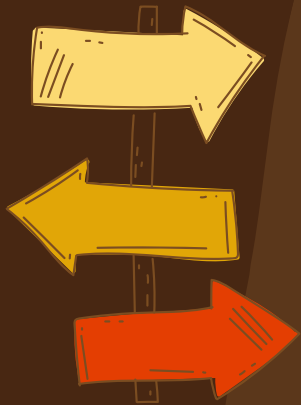
Röviden

Kevés olyan közpolitikai téma akad, amely olyan mértékben tematizálta a politikai diskurzust és a közvéleményt, mint a Fidesz 2015-ben a migrációs válság idején kezdődött, bevándorlókval kapcsolatos elutasító kommunikációja,

A Fidesz bevándorlókval kapcsolatos kampánya saját szavazói számára megfelelő hatékonysággal és mobilizációs erővel bírt,

A Fidesz bevándorlásellenes politikai kommunikációja pedig megfelelő példája a napirend-formálás (agenda-setting) jelenségre: a kormánypárt sikeresen tematizálta a közbeszédet a bevándorlókval kapcsolatos üzeneteivel.

FARKAS ESZTER

KÖZPOLITIKAI TÉMÁK SZEREPE A PÁRTVÁLASZTÁSBAN KAMPÁNY ELŐTT ÉS UTÁN, Társadalomtudományi Kutatóközpont,
Politikatudományi Intézet Közép-európai Egyetem,
Politikatudományi Doktori Iskola,

Fiatalság iránymutatása: hogyan hatnak a fiatal választók a pártok támogatottságának változékonyságára

Roderik Rekker tanulmányának teoretikus alapját az a szociológiai felvetés adja, miszerint a társadalmi trendek és változások katalizátora mindig a fiatalabb korosztály, a fiatalok kezdeményezései, az ő általuk alkotott trendeket követik az idősebbek. A kutató elemzésében azt teszteli, hogy a fent említett állítás milyen mértékben érvényesül a szavazói magatartás trendjeire, és az ott bekövetkező változásokra.

Bár eddig is sokan kutatták a fiatalok szavazati trendek változásában betöltött szerepét, legtöbbször a generációk cseréjére fókuszáltak. Ezzel szemben, Rekker kutatása szisztematikusan tekint a fiatalok és a pártok közötti kapcsolatra és arányaiban vizsgálja a támogatásukban győztes pártok új szavazóinak életkori eloszlását.

A kutatás 21 nyugatos demokrácia különböző (országgyűlési, önkormányzati, megyei) választásait vizsgálja 1948 és 2019 között. Az adathalmazban szereplő adatpontokban a 25 év alatti szavazókat fiatalként, míg a 24 felettieket idősként definiálják.

A kutatás eredményei több dolgot is igazolnak. Először is, a fiatal szavazók hajlamosak az erős pártokat támogatni. Ezáltal a győztes pártoknak jelentős lesz a fiatalok által generált többsége ami természetesen azt is jelenti, hogy az alapvetően gyengébb, vesztes pártok támogatói között kevesebb a fiatal. A jelenség szisztematikusan vizsgálata azt mutatja, hogy a fentiekben bizonyított trendek és a fiatalok által a győztesek számára biztosított bónusz, valós hatással vannak a pártpreferenciák összesített változására. Ennek ellenére Rekker megállapítja, hogy a népszerű pártok számára a fiatalok által biztosított bónusz jelentősége limitált. Ezek a győztes pártok átlagban 1.13 százalékpontot nyertek minden 1 százalék után, amivel az idős szavazók járultak hozzá népszerűségükhöz.

Az elemző azzal zárja kutatását, hogy az általa feltárt eredmények limitált hatásuk miatt csak bizonyos mértékben befolyásolják a választások kimenetelét, ezért Rekker úgy gondolja, hogy az irodalomban már korábban említett generációs utánpótlás vizsgálatával jobban alátámasztható a fiatalok pártpreferenciája és a pártok támogatottsága közti kapcsolat.

Röviden

A társadalmi trendek és változások katalizátora mindig a fiatalabb korosztály, a fiatalok kezdeményezései, az ő általuk alkotott trendeket követik az idősebbek.

A fiatal szavazók hajlamosak az erős pártokat támogatni.

Rekker megállapítja, hogy a népszerű pártok számára a fiatalok által biztosított bónusz jelentősége limitált.

RODERIK REKKER

Young trendsetters: How young voters fuel electoral volatility,
Electoral Studies, Vol(27)

Mit tudunk meg a választási jegyzőkönyvből a választók nem identitásáról?

Dakota Stroda és Andrew Flores azt a szakirodalomban már többször megfogalmazott tézist vizsgálják, miszerint az LGBT közösség tagjainak politikai aktivitása átlagban magasabb, mint a cisznemű vagy heteroszexuális állampolgároké. A kutatók a 2016-os és 2018-as Cooperative Congressional Election Survey válaszadóinak hivatalos szavazói regisztrációját összevetve vizsgálják a tézisben leírt jelenséget. A kutatás az Egyesült Államok társadalmi összeállítását és az ott felvett választási jegyzőkönyv kapcsolatát mutatja be.

Bár sokan vizsgálták már az LGBT közösség politikai aktivitását, létezik a témában egy szakirodalmi hézag, mivel a szavazati jogok és a választási regisztráció során nem rögzítik a polgárok szexuális orientációját, ezáltal eddig nem volt olyan forrás amely bizonyította volna a nem cisznemű polgárok választási részvételének valós arányát. Emellett érdemes azt is megállapítani, hogy a társadalom LGBT közösségének vizsgálatára sok esetben nem alkalmasak az önbevallásos közvéleménykutatások, mivel válaszadók sokszor inkább a társadalmi normák elfogult kielégítésére hajlanak válaszokkal.

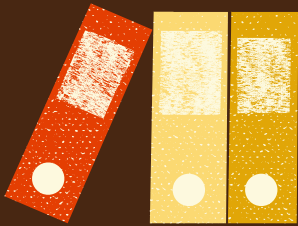
A kutatók az exit pollok alapján bemutatatták a szavazatok demográfiai, szexuális orientáció és nemi besorolás alapján kialakult eloszlását. Az adatokból kiolvasható regisztrációs hiányt kutatók a korosztályok közötti különbségnek tudják be. Legkevesebben a transzneműek regisztráltak, de az elemzők szerint ez a regisztrációs folyamatban feltűnő struktúrális folyamatnak köszönhető.

A tanulmány azt bizonyítja, hogy az LGBT közösség tagjai magasabb arányban regisztráltak mint azt az előző, közvélemény kutatások bizonyították. Két exit poll összehasonlításából az is kiderül, hogy miközben a homoszexuális és biszexuális választók egyre nagyobb arányban élnek szavazati jogukkal, ez a tendencia nem megfigyelhető a transzneműek között. A 2018-as exit poll alapján a regisztráltak 6 százalékát felölelő LGBT csoport köreiben 82 százalékos támogatottságot élvezett a Demokrata Párt. A kutatók szerint ez annak köszönhető, hogy a párt progresszív álláspontot foglalt az elmúlt években nagy jelentőséggel bíró egyenjogúság témában.

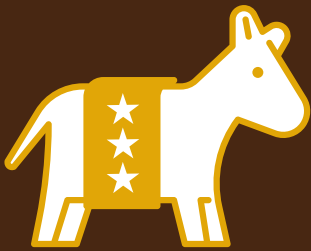
Röviden

Eddig nem volt olyan forrás amely bizonyította volna a nem cisznemű polgárok választási részvételének valós arányát

A magukat nem ciszneműként definiáló állampolgárok választási regisztrációjának hiányát a kutatók a korosztályok közötti különbségnek tudják be.

A 2018-as exit poll alapján, az LGBTQ csoport tagjai körében jelentős támogatottságot élvezett a Demokrata Párt.

DAKOTA STRODE, ANDREW R FLORES

Voter Registration Rates and Traits by Sexual Orientation and Gender Expression, Public Opinion Quarterly, Volume 85, Issue 3, Fall 2021, Pages 913–928,

A demokrácia védelme, populizmus és az inkumbens hatás

A következő tanulmány azt a mára már 'köztudomásúként' kezelt állítást vizsgálja, miszerint a növekvő populizmus veszélyezteti a liberális demokráciát. A hipotézis tesztelése érdekében a szerzők a populista és nem-populista pártok támogatóinak a liberális demokráciához fűződő viszonyát vizsgálták 28 európai országban.

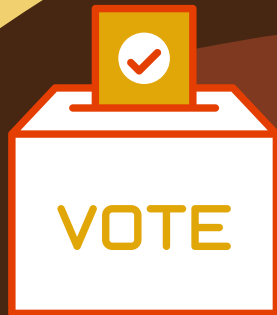
A liberális demokrácia alapvetései közé tartozik az alapvető szabadságjogok biztosítása és a hatalommegosztás. Az elmúlt évek politikai tendenciái ezen elemek csökkenését eredményezték bizonyos országokban, amelyet a társadalomkutatók az olyan populista politikusok felemelkedésével hoznak összefüggésbe, mint Orbán Viktor, Donald Trump vagy Mateusz Morawiecki. Felmerül azonban a kérdés, hogy a liberális demokrácia intézményeinek lebomlása valóban a populizmus, mint ideológia, vagy inkább a hatalmon lévő vezetők kormányzati tevékenysége okozza. Az ezt megelőző kutatások legfőbb módszertani problémája a demokrácia indikátorainak szelektálása, illetve a demokrácia ideológiát meghaladó létezésének elfogadása volt.

A demokratikus mechanizmusok leépülésének vizsgálata érdekében a kutatók a liberális demokrácia támogatóit és ellenzőit vizsgálták egy saját tervezésű közvéleménykutatással amelyet 28 európai országban töltek ki.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy az aktuális kormánypárt támogatói hajlamosabbak védeni a demokratikus normákat, de eközben kevésbé támogatják a liberális intézményeket. A tendencia erősebben kirajzolódik a radikálisan jobboldali populista kormánypártok támogatóinál. Azonban amint a párt ellenzékbe kerül, a tendencia megfordul, és a támogatók inkább hajlanak a kormány hatalmának korlátozására.

Konklúzióként megállapítható, hogy a liberális demokráciák intézményeinek gyengülése nem a populista pártok támogatóival magyarázható, hanem a pártok kormányon töltött idejével. A választókat kevésbé befolyásolja az ideológiai tényező; a jelentős hangsúly az általuk preferált párt pozíciójára esik. A hatalmon lévő hajlamosak a liberális intézmények és korlátok lebontására, miközben a mindenkori ellenzék védő szándékkal lép fel ez ellen, a populista hajlamtól

Röviden

A növekvő populizmus mérsékelten veszélyezteti a liberális demokráciát

Az aktuális kormánypárt támogatói eközben a kevésbé támogatják a liberális intézményeket.

Azonban ugyanez a csoport hajlamosabbak védeni a demokratikus normákat.

**WOUTER VAN DER BRUG SEBASTIAN POPA,
SARA B. HOBOLT, HERMANN SCHMITT**

Democratic Support, Populism, and the Incumbency Effect,
Journal of Democracy, vol. 32, no. 4, Oct. 2021, pp. 131–45.

A részvétel a hibás? Választói részvétel és a közvélemény-kutatások megbízhatósága

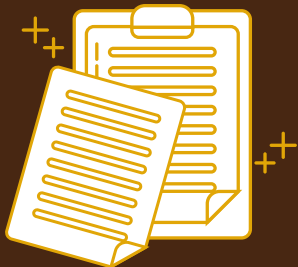
A közvélemény-kutatások szerves részévé váltak a mai modern demokráciáknak. Sok politikai párt az aktuális felmérések eredményeire alapozva alakítja kampányát, vagy éppen az ezeken mért támogatására alapozva köt alkukat más pártokkal. A szavazók részéről pedig ezek a felmérések szintén nagy jelentőséggel bírnak, hiszen a taktikai szavazáshoz, vagy a szavazaton keresztüli véleménykifejtéshez (például hamis szavazás) is elengedhetetlen a politikai erőviszonyok ismerete. Amikor egy közvélemény-kutatás pontatlan, mind a politikai pártok, mind a szavazók hamis információk alapján döntenek, így kiemelten fontos megérteni, mitől működik, és mitől bukik meg egy ilyen kutatás.

Empirikus elemzésében Jean-François Daoust a közvélemény-kutató intézeteknek azt a gyakori kifogását vizsgálja, miszerint a pontatlan előrejelzésekért a választói részvétel a felelős. A feltételezés szerint a közvélemény-kutatások sokszor azért hoznak hamis eredményt, mivel a vártnál többen vagy kevesebben jelennek meg a szavazófülkéknél. Szinte elhíresült példaként, mind a 2016-os Brexit szavazás, mind az azonos évi amerikai elnökválasztás után az elemzők a nem várt eredményekért a választói részvételt okolták. A szerző ezt az indoklást hibásnak tartja, főleg azért, mert eddig semmilyen empirikus bizonyítékot nem találtak a jelenségre. A Brexit szavazásnál később kiderült, hogy a közvéleménykutatásokhoz használt minta nem volt elég reprezentatív és emiatt kaptak a kutatók félrevezető eredményeket. Hasonló hiba történt az amerikai elnökválasztás esetében is, ott konkrétan a diplomások voltak aránytalan túlsúlyban a megkérdezettek körében.

Daoust tézise szerint a valós választói részvétel semmilyen hatással nincs a közvélemény-kutatások pontosságára, mi több, néhány esetben a valós részvételre jobban illik a modell, mint a prediktáltra. Empirikus modelljében a két használt módszer egyikével sem látható releváns összefüggés a részvétel és a közvéleménykutatások pontossága között, még olyan országoknál sem, ahol 70 évre visszamenőleg volt adat és Daoust átfogóbb elemzést tudott végezni. Az eredmények egyértelműen elvetik az összefüggés lehetőségét.

A jövőre nézve Daoust a közvélemény-kutatók figyelmébe ajánlja más változók vizsgálatát. A közvéleménykutatások pontosságát sokkal jobban befolyásolja a használt minta reprezentativitása, az adott választási rendszer sajátosságai, a kérdések pontos megfogalmazása, illetve a vizsgált ország politikai berendezkedése. Daoust végezetül óvint az olvasót, hogy sose higgyen a közvéleménykutatóknak, ha a részvételt okolják pontatlanságukért.

Röviden

A közvélemény-kutatások mára már a modern demokrácia szerves részei, így fontos, hogy minél pontosabbak legyenek

A kutatók sokszor a meglepően magas vagy alacsony választói részvételt okolják, ha a választás eredménye jelentősen eltér a várt kimeneteltől

Azonban az elmúlt 70 év adatait vizsgálva semmilyen összefüggés nem található a választói részvétel és a közvélemény-kutatások pontossága között

Jean-François Daoust

Blame it on turnout? Citizens' participation and polls' accuracy,
The British Journal of Politics and International Relations,
2021, Vol. 23(4), 736–747 .

Ellenzéki pártok szereplése hibrid rezsimekben: mikor sikeres az ellenzék?

Claudia Laštro és Florian Bieber Montenegró, Észak-Macedónia és Szerbia esetein keresztül elemzik az ellenzéki pártok esélyeit kompetitív autoriter rendszerekben. Mind a három országban demokratikus választásokat tartanak, ám az intézményrendszerek mindhárom esetben erősen az uralkodó autoriter vezetőknek kedveznek. Elemzésükben a szerzőpáros azt vizsgálja, milyen tényezők kedveznek az ellenzéknek, illetve, hogy mi különböztette meg a montenegrói és macedón választást – ahol az ellenzék nyert az autoriter kormánypárttal szemben – a szerbtől, ahol az ellenzék alul maradt.

A három ország között sok hasonlóság fedezhető fel, így alkalmasak egy összehasonlító elemzésre. Mindhárom ország olyan posztkommunista állam, ahol megtalálhatóak a demokratikus berendezkedés alapjai, de nem szilárdult meg a liberális demokrácia, így hibrid rezsimeként működnek. Az aktuális uralkodó párt minden esetben egy centrista néppárt, az ellenzéki pártok pedig az ex-kommunista/anti-kommunista vagy a konzervatív/liberális törésvonal mentén osztódnak meg.

A szerzőpáros három különböző tényezőt azonosít, amelyek döntő szerepet játszanak az ellenzék sikerében vagy bukásában. Az első az adott társadalomban jelen lévő politikai törésvonalak, illetve a mód, ahogyan azt kihasználja a hatalmon lévő párt. Ha az ellenzék semmi sem köti össze ideológiailag, vagy az adott kormány olyannyira kihangsúlyozza az ex-kommunista/anti-kommunista és konzervatív/liberális törésvonalat az ellenzéken belül, hogy a koalíció hiteltelenné válik, akkor az ellenzék bukásra van ítélve. A második döntő kérdés az ellenzéki összefogás mértéke, vagyis mennyire képes az adott koalíció egy koherens üzenetet és képet küldeni magáról a választópolgárok felé. A harmadik szempont pedig az, hogy milyen stratégiákat alkalmaz az ellenzék a választást megelőző hetekben. Természetükből és kiinduló pozíciójukból adódóan a hatalmon lévő párt a rendszeren belüli, míg az ellenzék rendszeren kívüli stratégiákat fog alkalmazni. Az inkumbens párt befolyásolja a médiát, állami támogatásból képes fedezni a költségeit, és még az ellenzéki képviselőket is ellehetetlenítheti a rendszer eszközeivel élve. Ezzel szemben az ellenzék részéről két stratégiát vizsgál a szerzőpáros; a bojkottálást és a tüntetést. Ezek közül a tüntetéseket ítélik erősebb eszköznek, mivel a társadalom szélesebb rétegeit megmozgatják, és kevesebb kockázattal járnak, mint mondjuk egy parlamenti bojkott.

A három vizsgált országból Montenegróban és Észak-Macedóniában lett sikeres az ellenzék. Észak-Macedóniában a közös ellenzéki kampány volt kiemelten fontos a győzelemhez, Montenegróban pedig az ellenzék választások utáni összetartása akadályozta meg az inkumbens pártot az újbóli hatalomra jutástól. Mindkét esetben a nagyszabású tüntetéseknél is kiemelt szerepe volt a társadalom mobilizálásában.

Röviden

Montenegró, Észak-Macedónia és Szerbia eseteit felhasználva a szerzőpáros három fontos tényezőt állapít meg, amik befolyásolják az ellenzék szereplését autoriter rendszerekben

A három tényező az adott társadalomban jelenlévő törésvonalak, az ellenzéki összefogás mértéke, és az ellenzék által használt stratégiák

Montenegróban és Észak-Macedóniában győzni tudott az ellenzéki összefogás, míg Szerbiában a kohézió hiánya és a rossz mozgósítási stratégiák miatt veszített

Claudia Laštrol, Florian Bieber

The Performance of Opposition Parties in Competitive Authoritarian Regimes: Three Case Studies from the Western Balkans, European Political Science, 2021, 20, 617-629

Mire szavazunk? Ellenzéki összefogás és közös kampányolás hibrid rezsimekben

Empirikus kutatásában Elvin Ong Malajzia 2018-as választását vizsgálja, amelyben az összellenzék legyőzte az 1957 óta kormányzó Barisan National (BN) autoriter kormánykoalíciót. Az előző sikertelen próbálkozásokkal ellentétben itt az ellenzék túlnyomó része koalícióra lépett, közös jelölteket állítottak a kormánypárttal szemben, és - Elving Ong szerint ez a legfontosabb - közösen kampányoltak.

A közös kampányolás több szempontból is fontos az összellenzéknek. Ezek a kampányok kihangsúlyozzák a rendszerellenes retorikát, így azonnal az ellenzék legerősebb vonzerejére fókuszálnak, miszerint a jelenlegi rendszert le kell váltani. Továbbá a közös kampány megerősíti a választókat abban, hogy ezek a különböző pártok képesek megegyezni, kompromisszumot kötni, és együtt dolgozni a közös cél érdekében. Végezetül, ezeknek a kampányoknak lehetősége van eloszlatni a választó kételyeit az ellenzék programjával szemben, az egységes kampány lehetőséget ad az ellenzéknek arra, hogy megmutassák milyen lenne, ha ők lennének kormányon.

A malajziai ellenzék esetében hatalmas szükség volt az összetartozás bizonyítására. Egyrészt, habár sokan nem szerették a kormánypártot, 61 éve folyamatosan hatalom voltak, ezért abban biztosak lehettek a szavazók, hogy a kormánypárt egy ismert, stabil rendszert hozna magával (jobb az ismert rossz hozzáállással), míg az ellenzék sosem látták kormányon. Az ellenzék emellett korábban nagyon megosztott volt. Jelen voltak benne a maláj társadalomban jelentős vallási törésvonalak, de sok botrányt váltott ki a volt maláj miniszterelnök jelenléte is, aki leköszönése óta vezető ellenzéki figura lett. Miniszterelnöksége alatt rengeteg korrupciós botrányba keveredett, így sok malájt zavart a jelenléte az ellenzéki koalícióban.

A közös kampány során az ellenzék végig közösen kommunikált, jelezve a választópolgároknak, hogy tudnak együtt működni a vallási és múltbéli különbségeik ellenére is. Taktikusan el is kerültek minden társadalmat megosztó témát az összellenzéki pártprogramban. "10 intézkedés 100 nap alatt" futó programjuk a korrupció felszámolására és a gazdaság élénkítésére fókuszált, amik univerzálisan támogatott programok voltak. Ong empirikus elemzése is azt bizonyítja, hogy az úgynevezett "billegő" szavazók sokkal szívesebben szavaznak egy kinézetben, kampányban egységes ellenzékre, míg ha az ellenzéki pártok egyedül, vagy külön pártszimbólummal indulnak, sokan egyáltalán nem szavaznak.

Végezetül Ong felszólítja a politológusokat, hogy végezzen további kutatásokat a területen. Nem világos számára, ugyanis, hogy mely kampánystratégiák a leghatásosabbak, vagyis hogyan tűnik a legösszehangotabbnak az ellenzék. Kutatása csak az összefogás előnyeire tér ki, a hogyanjaira nem.

Röviden

A 2018-as maláj választást vizsgálva a szerző az ellenzéki pártok közös kampányolásának jelentőségét kutatja

A közös kampányolás előnyös az ellenzéknek, mert kihangsúlyozza a jelenlegi rezsim leváltásának szándékát, bizonyítja az ellenzék összetartását, és eloszlatja a választópolgároknak az ellenzéki összefogással kapcsolatos kételyeket

A kutatás alapján kifejezetten fontos a közös kampányolás, főleg a billegő szavazók meggyőzésében játszik ez nagy szerepet

Elvin Ong

What are we voting for? Opposition alliance joint campaigns in electoral autocracies, Party Politics, 1-14, 2021.

Retrospektív szavazás Közép-Kelet-Európában: Túlzás, korrupció vagy gazdasági egyenlőtlenség áll a háttérben?

A nyugati társadalmakban jellemző társadalmi jelenség, hogy a választópolgárok retrospektíven, visszamenőlegesen szavaznak, vagyis az aktuális hatalmon lévő párt gazdasági teljesítménye alapján adják le szavazataikat. Ha az ország gazdasági helyzete javult az előző választás óta, akkor inkább az aktuális kormánypártra szavaznak az emberek, míg egy gazdasági válság az ellenzéknek kedvez. Ugyanez a jelenség a posztkommunista demokráciákban még nincs egyértelműen jelen. A szakirodalom elmélete szerint minél inkább demokratizálódnak, és minél közelebb kerülnek egy stabil, nyugati demokráciához ezek az országok, annál dominánsabb jelenség lesz a retrospektív szavazás a választások során. Jastramskis, Kuokstis, és Baltrukevicius szerzőhármas erre a felvetésre keres bizonyítékot tanulmányukban. Kutatásukban az Európai Unió tag közép-kelet-európai (KKE) országok választási eredményeit vizsgálták 2018-ig.

Az eredményekből több trend is megfigyelhető. Elsősorban látszik, hogy a régió országaiban a választópolgárok túlzottan felelősségre vonják a mindenkori kormányt. A KKE országok egyértelműen büntetik a hatalmon lévő pártokat, akár jól megy a gazdaság, akár nem. Habár ezek a pártok ugyanúgy megnyerhetik a választást, rendszeresen kevesebb szavazatot szereznek az előző választáson elért eredményükhöz képest. Második megállapításként a szerzők rámutatnak, hogy ellentétben a nyugati demokráciákkal, a KKE országokban nem a gazdasági fejlődés a meghatározó tényező, hanem sokkal inkább a jóléti kérdések, mint például a munkanélküliség. Valószínűleg a közös kommunista múlt miatt a KKE országok sokkal megengedőbbek egy gazdasági válsággal szemben, ha az nem okoz nagy munkanélküliséget, vagy látványos életszínvonal csökkenést. Harmadrészt a szerzők a korrupció és a gazdasági egyenlőtlenség mértékét vizsgálják, de a vizsgálat szerint ezek a tényezők nem befolyásolják bizonyíthatóan a szavazást a régióban.

Végeredményként a szerzők semmilyen bizonyítékot nem találnak arra, hogy a KKE országok idővel a nyugati országokhoz hasonlóan a gazdasági eredmények alapján szavaznának. A KKE országokra leginkább jellemző, hogy túlságosan büntetik az aktuális kormánypártot (habár ez a tendencia csökkeni látszik), illetve, hogy a munkanélküliség és egyéb jóléti szempontok alapján szavaznak. Továbbá a szerzők megállapítják, hogy a magas korrupció, és a rohamosan csökkenő jólét egyszerre jelenti a legnagyobb veszélyt egy kormányon lévő pártnak.

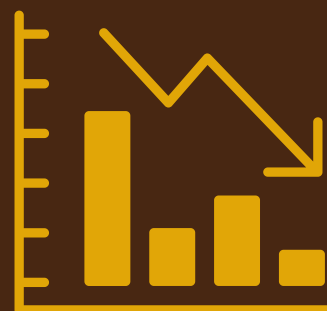
Röviden

A nyugati társadalmakban elterjedt retrospektív szavazás még nem honosult meg a posztkommunista országokban

A szerzők eredményei alapján a KKE országokra inkább az jellemző, hogy túlzó mértékben büntetik a kormánypártot, a jólétet veszik figyelembe a gazdaság helyzete helyett, és mérsékelten érzékenyek a korrupció, illetve a társadalmi egyenlőtlenségek mértékére

Habár a kormánypárt túlzó büntetése az évek során csökkenő tendenciát mutat, az adatokból nem lehet arra következtetni, hogy a KKE országokban is jelen van a retrospektív szavazás

**Mazvydas Jastramskis, Vytautas Kuokstis,
Matas Baltrukevicius**

Retrospective voting in Central and Eastern Europe: Hyper-accountability, corruption or socio-economic inequality?, Party Politics, Volume 27, Issue 4, 667-679.

Elkerülés, kétértelműség, ferdítés: kődösítési stratégiák többdimenziós párt versengésnél

Sokpártrendszer esetén egyes pártoknak sokszor érdekükben áll ködösíteni, mi az álláspontjuk egy-egy ügy kapcsán, különösen ha, az a téma nem központi része a párt üzenetének. Egy erős véleménynyilvánítás könnyen megoszthatja a pártot, így összességében többet árt, mint használ a párt támogatottságának. Ez a stratégiai ködösítés a tudományban már egy ismert fogalom, Jelle Koedam viszont ennek a taktikának a három legjellemzőbb fajtáját tárja fel elemzésében. Névszerint, a pártok vagy elkerülik az adott témát teljesen, kétértelműen fogalmazzák meg az álláspontjukat, vagy pedig újraértelmezik, elferdítik múltbeli álláspontjaikat, hogy az összeférhető legyen a párt jelenkori nézeteivel. Kvantitatív elemzésében Koedam az európai integráció kérdését vizsgálja 1999 és 2019 között 14 európai országban.

Mind a kétértelmű megfogalmazás, mind a korábbi megnyilvánulások újraértelmezése, elferdítése sikeres eszköznek bizonyul az eredmények alapján. Az elkerülés kevésbé tűnik hasznosnak, valószínűleg azért, mert ha egy párt teljes egészében elkerül egy témát, azt a választópolgárok könnyen észreveszik. Továbbá, néhány kérdést, mint a vizsgált európai integrációt, szinte lehetetlen elkerülni, így ez a stratégia csak nagyon korlátozottan hasznosítható.

Koedam további fontos következtetésekre is felhívja a figyelmet. Először is, az eredmények alapján a konkrét pártprogramok és megszólalások még mindig fontos szerepet játszanak a pártválasztásban – korábbi elemzések arra engedtek következtetni, hogy a pártprogramoknak mára már kevés valós jelentősége van. Másodsor, az eredmények a valóságban valószínűleg még hangsúlyosabbak, mivel Koedam kizárólag a pártprogramokat vizsgálta elemzésében, de a politikusi beszédek, kampánybeszédek, televíziós megszólalások során a pártok ugyanezeket a stratégiákat még intenzívebben használhatják. A szerző külön kiemeli Magyarországot és Lengyelországot, ahol a Fidesz és a lengyel PiS párt direkt felerősíti az Európai Uniót kritizáló, nemzeti retorikát, hogy elvonja a figyelmet a megosztóbb törvényjavaslatoktól, vagy a párt támogatását megosztó problémáktól.

Végezetül Koedam különböző további kutatási lehetőségekre hívja fel a figyelmet, mind a politikai álláspontok változásának közelebbi vizsgálata, mind az elmélet kiterjesztése Európán kívüli országokra ígéretes iránynak mutatkozik.

Röviden

Sokpártrendszeres verseny esetén a pártoknak érdekében áll ködösíteni, hogy pontosan mi a véleményük egy adott témáról

A szerző az európai integráció témájával vizsgálja meg, milyen eszközöket használnak a pártok a választók félrevezetésére

A három fő stratégia az elkerülés, a kétértelmű megfogalmazás, illetve a múltbéli kijelentések újraértelmezése. Ezek közül az utolsó kettő bizonyul a leghasznosabbnak.

Jelle Koedam

Avoidance, ambiguity, alternation: Position blurring strategies in multidimensional party competition, European Union Politics, Volumr 22, Issue 4, 655-675

Ellenzéki magatartás az autokratizáció harmadik hullámával szemben: Magyarország és Lengyelország

A nemzetközi politikatudományban Magyarország és Lengyelország elmúlt pár évtizedes történetét a 32 évvel ezelőtti tárgyalásos rendszerváltásuktól egészen az elmúlt egymásfél évtizedben tapasztalt autokrata fordulatukig sokszor hozták párhuzamba egymással. Legtöbbször ezen országok jelenlegi politikai berendezkedését, és a demokrácia állapotát a kormányok, kormánypártok, valamint az állam viszonyrendszerét elemezve kutatják. Ilonszki és Dudzińska tanulmányukban azonban arra vállalkoznak, hogy a két ország ellenzékének stratégiáit, magatartását és lehetőségeit összevetve cáfolják a két rezsim közti analógia érvényességét.

A lengyel-magyar kutatópáros fő állítása, hogy bár lehet hasonlóságokat felfedezni a két ország kormányának irányvonalaiban között a demokratikus berendezkedést illetően, az ellenzéki magatartások vizsgálatával feltárulnak lényeges különbségek a két rendszer között, amelyeket fontos figyelembe venni az autokratizáció vizsgálata során. A tanulmány 3 fő szempontot vizsgálva magyarázza a két ország autokrata fordulatának és berendezkedésének eltérő jellemvonásait.

A kormányzat és parlament hatalmi viszonyrendszerében fontos különbség a két ország között, hogy amíg Magyarországon a Fidesz (és a tanulmány által szatellit koalíciós partnernek nevezett KDNP) kormány teljesen leuralta és kiüresítette a parlamenti munkát a kormánypártok kétharmados többsége következtében, valamint azáltal, hogy a kormányzat semmilyen ellenzéki javaslatot nem fogad be a törvényhozás során, illetve komoly szankciókkal büntetik a hangosabban tiltakozó ellenzéki képviselőket, a parlamenti kontroll a kormányzat felett teljesen megszűnt. Lengyelországban ehhez képest több strukturális lehetősége adódik a parlamenti ellenzéknek megmutatnia saját magát, valamint a 2019-es választás óta ők irányítják a lengyel szenátust is.

A parlamenten kívüli ellenzéki szereplők, mint például a civil szervezetek helyzete is eltér: míg Magyarországon a civil szervezetek egészen 2018-ig kifejezetten elutasítóan viselkedtek a parlamenti ellenzék irányában kizárva mindenféle szorosabb együttműködést a pártok és a civil szféra között, Lengyelországban a '80-as évek óta jelentősebb erővel rendelkező civil társadalom sokkal korábban nyitott a parlamenti ellenzék felé.

Harmadik szempontként az ellenzéki pártstruktúra fragmentáltságát vizsgálva megállapítják, hogy a Fidesz centrum pozíciója - vagyis, hogy sokáig a politikai-ideológiai spektrumon mindkét oldalon található volt nagyobb ellenzéki párt - megnehezítette, hogy olyan gyorsan kialakuljon az ellenzéki pártok (közel) teljeskörű együttműködése, mint ahogy Lengyelországban történt.

Röviden

A kormányzati és parlamenti hatalom viszonyrendszerét tekintve a lengyel ellenzéknek sokkal jelentősebb strukturális lehetőségei adódnak, mint a magyar ellenzéknek.

Mivel Magyarországon hagyományosan nagyobb szakadék van a pártok és a civil szervezetek között, mint Lengyelországban, az autokratizálódó rezsimmel szemben később jöhetett csak létre a civil szféra és az ellenzéki politika együttműködése.

A ellenzéki pártstruktúra Magyarországon jóval fragmentáltabb volt 2010 után, mint Lengyelországban a PiS hatalomra kerülése után, így az ellenzéki pártok együttműködése csak később történt meg.

Gabriella Ilonszki & Agnieszka Dudzińska

Opposition behaviour against the third wave of autocratisation: Hungary and Poland compared. *European Political Science* 20, 603–616.

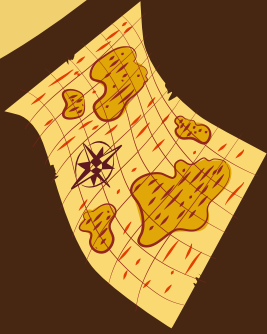
Gazdasági teljesítmény és választói volatilitás: a „gazdasági választás” hipotézisének vizsgálata India államaiban, 1957-2013

A politikai nyilvánosságban gyakran elhangzó összefüggés, hogy a kormányzó pártok népszerűségét alapvetően meghatározza az adott ország gazdasági teljesítménye, így rosszabb gazdasági mutatók esetében csökken a kormányzó pártok, inkumbens jelöltek népszerűsége. Ezt nem csak elemzők hangoztatják, a kortárs politikai nyilvánosságban megszokott, hogy a kormányzó hatalom az ország gazdasági teljesítményére vonatkozó pozitív adatokkal kampányoljanak. Ez az összefüggés tágabban a választói volatilitás elméleti keretrendszerében értelmezhető, mely alapvetően azt vizsgálja, hogy a szavazók mekkora hányada változtatta meg szavazói magatartását egy választáson az azt megelőző voksoláshoz képest. Ennek az elméleti összefüggésnek a jelenlétét vizsgálja Bharatee Bhusana Dash tanulmánya, mely India 14 államában elemzi a gazdasági teljesítmény és a választói volatilitás közötti kapcsolatot 1957 és 2013 közötti választások adatai alapján.

Azon túl, hogy az elemzés a maga szempontjából hiánypótló, mivel eddig hasonló elemzéseket csak fejlettebb országok politikai helyzetét vizsgáló tanulmányokban olvashattunk, a tanulmány megállapításai relevánsak lehetnek a magyarországi választások, illetve általánosságban a magyar demokratikus működés tekintetében is.

A tanulmány a választói volatilitás és a gazdasági teljesítmény közötti összefüggéseket vizsgálva két fő megállapítást tesz. Egyrészt, a választói volatilitás tekintetében sokkal jelentősebb az a hatás, hogy a szavazók „megbüntetik” a kormányzó pártokat a rossz gazdasági teljesítményért, mint az az esetleges hatás, hogy a jó gazdasági teljesítményt jutalmaznak. Másrészt, a létező pártok közötti ingadozásra szignifikánsan kisebb hatása van a gazdasági teljesítménynek, mint az esetleges újonnan létrejövő vagy megszűnő pártok esetében tapasztalható volatilitásra.

Röviden

Dash tanulmánya történelmi adatok alapján vizsgálja egy indiai példán keresztül az összefüggést a választói volatilitás és az adott ország gazdasági teljesítménye között.

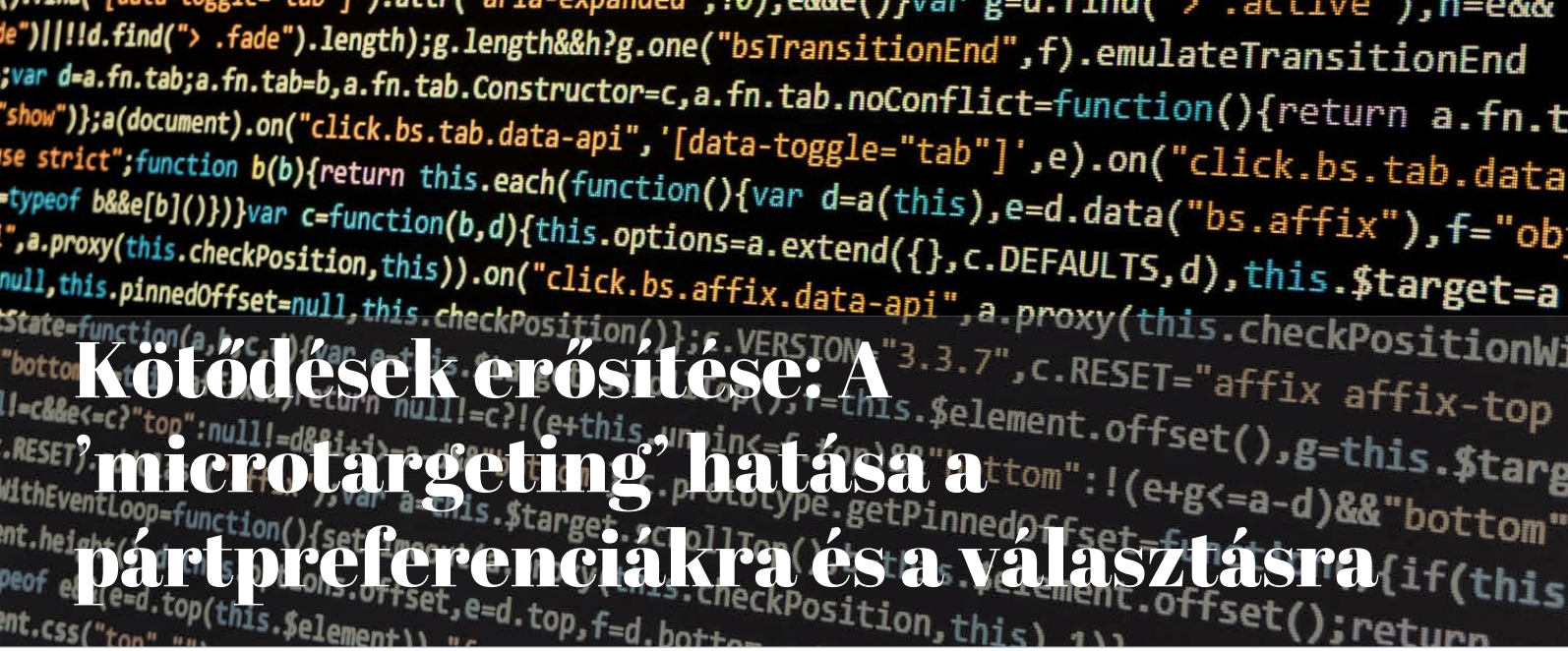
A választói volatilitás tekintetében sokkal jelentősebb az a hatás, hogy a szavazók „megbüntetik” a kormányzó pártokat a rossz gazdasági teljesítményért, mint az az esetleges hatás, hogy a jó gazdasági teljesítményt jutalmazzák.

A létező pártok közötti ingadozásra szignifikánsan kisebb hatása van a gazdasági teljesítménynek, mint az esetleges újonnan létrejövő vagy megszűnő pártok esetében tapasztalható volatilitásra.

Bharatee Bhusana Dash

Economic performance and electoral volatility: Testing the economic voting hypothesis on Indian states, 1957–2013
Party Politics, Volume 27, Issue 6, 1105–1119

Kötődések erősítése: A 'microtargeting' hatása a pártpreferenciákra és a választásra

Az adatalapú kampánystratégiák elengedhetetlen és integrális részei a 21. századi politikai kampányoknak. Ennek a gyakorlatnak az alapja, hogy a választáson induló pártok és jelöltek a kampány során minél több adatot gyűjtsenek a velük szimpatizáló választópolgárokról, legyen szó nemi, életkori, származási, identitásbeli, vagyoni vagy más fontos személyes adatról. Amennyiben egy kampány során egy jelölt vagy párt sikeresen tud minél nagyobb választói adatbázist építeni, az nem pusztán abban segítheti, hogy általános értelemben jobban megértheti, hogy milyen demográfiai csoportok azok, akik nagyobb eséllyel lesznek a támogatói, hanem arra is, hogy az egyéni szinten meglévő adatok alapján lehetséges a kampányt különböző demográfiai jellemzőkkel rendelkező választói csoportokra fókuszálni, és „személyes” politikai üzenetekkel kampányolni, főként a közösségi médián keresztül hirdetésekkkel.

Mathieu Lavigne, a kanadai McGill Egyetem kutatója tanulmányában az ilyen jellegű adatalapú, 'microtargeting'-nek nevezett kampánytechnika hatásait vizsgálja kanadai mintán. Lavigne fő fókusza az, hogy az ilyesfajta személyre szabott üzenetek használata egy politikai szereplő részéről mennyire hatásos a választók adott párt irányába való elköteleződése szempontjából. Vagyis, hogy a specifikusan egyes választói csoportokra szabott üzenetek és a microtargeting mennyire erősítheti a már korábban is egy párt szimpatizánsai közé tartozó választók elkötelezettségét az adott párt irányába.

A tanulmány az adatalapú kampánytechnikák rövid történeti áttekintése után arra a konklúzióra jut, hogy a microtargeting kifejezetten erősítheti a választói köteléket az adott párt irányába, vagyis ez a fajta kampánytechnika sikeresnek bizonyul, hiszen a választó egy ilyen jellegű sikeres kampányt követően kevesebb eséllyel fog végül más párthoz vándorolni.

Röviden

Mathieu Lavigne, a kanadai McGill Egyetem kutatója tanulmányában az ilyen jellegű adatalapú, 'microtargeting'-nek nevezett kampánytechnika hatásait vizsgálja kanadai mintán.

A tanulmány az adatalapú kampányolás történeti áttekintését követően a microtargeting politikai hatékonyságát vizsgálja különböző kvantitatív faktorok vizsgálatával.

A tanulmány fő konklúziója, hogy a microtargeting kifejezetten erősítheti a már korábban is egy párt szimpatizánsai közé tartozó választók elkötelezettségét az adott párt irányába.

Mathieu Lavigne

Strengthening ties: The influence of microtargeting on partisan attitudes and the vote
Party Politics, Volume 27, Issue 5, 965-976

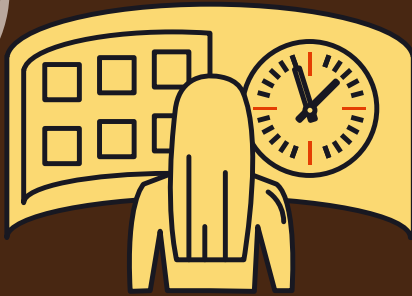
Belső ellenség: választói hozzáállások pártok belső konfliktusaihoz

Carolina Plescia, Sylvia Kritzinger és Jakob-Moritz Eberl tanulmánya a pártok belső konfliktusait övező percepciókat járja körül és ezen belső konfliktusok hatását vizsgálja választások kimenetelére a 2017-es osztrák választások adatait alapul véve. A kutatók a tanulmány elején egy tág kontextusba helyezik elemzésüket és problematizálják, hogy bár a politikai polarizáció valamint a pártok közötti konfliktusokról illetve azok hatásairól választási kampányokra egyre több és több kutatás jelenik meg az elmúlt években, a pártok belső konfliktusait és az ezen konfliktusoknak nyilvánosságra, az adott pártok sikerességére gyakorolt hatását kifejezetten kevés kutatás vizsgálja.

A tanulmány fő fókusza az egyes politikai pártok egységét vagy megosztottságát övező választói percepciók eredete. Vagyis azt vizsgálják, hogy mitől függ, hogy a különböző választói csoportok mennyire tartják egységesnek és összetartónak a pártokat.

Az empirikus adatok vizsgálatára alapuló kutatás több fontos megállapítást tesz. Elsőként kijelentik, hogy a választók első sorban valós eseményekre hivatkozva vonnak le következtetéseket egy adott párt egységéről. Megállapítják azt is, hogy a választói percepciók radikálisabban változhatnak a választási kampányok során, azonban minél nagyobb figyelem övezi egy társadalomban a választásokat, annál inkább alapulnak a pártok egységéről szóló választói percepciók valós eseményekre.

Röviden

A 2017-es osztrák választás során végzett empirikus kutatás a pártok belső konfliktusait, illetve a pártok egységességét övező társadalmi percepciókat és ezen percepciók eredetét vizsgálja.

A tanulmány megállapítja, hogy a pártok egységét illető társadalmi percepciókat a választók valós eseményekre, konfliktus-szituációkra építik.

Azt is megállapítják, hogy minél nagyobb figyelem övezi egy társadalomban a választásokat, annál inkább alapulnak a pártok egységéről szóló választói percepciók valós eseményekre.

Carolina Plescia, Sylvia Kritzinger & Jakob-Moritz Eber

‘The enemy within’: Campaign attention and motivated reasoning in voter perceptions of intra-party conflict
Party Politics, Volume 27, Issue 5, 917–927